

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Борис Кирилов Сергинов

за дисертационен труд на

Мартин Филипов Трифонов

на тема:

**„Биоморфизмът като характеристика на формата.
Проблеми при пластичния изказ в скулптурата на
Боян Райнов“**

за присъждане на

научна и образователна степен „Доктор“

ПО НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ ИЗКУСТВОЗНАНИЕ И
ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВА,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 8.2. ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВАТА
Научен ръководител: **доцент Валентин Савчев**
СОФИЯ, 2021

***Актуалност и научна значимост на дисертационния труд
представен за присъждане на научна степен „Доктор“***

Разработваната тема конкретизира проблема модернизъм и европейски тенденции в работата на Боян Райнов, маркира се намесата на комунистическата власт върху естествените процеси на развитие на пластичните изкуства в страната, а именно хода на състоянието на изобразителното изкуство наблюдаван в България, но и по-рано на територията и на други държави, попаднали зад желязната завеса

Обект на изследване са определени тенденции в творчеството на Боян Райнов, представляваща както малките по размер скулптури, предназначени за интериорни пространства, така и произведенията в по-голям мащаб, ситуирани в градска среда.

Предмет на изследването е влиянието, оказано от творчеството на част от най-авторитетните имена в скулптурата на модернизма през първата половина на XX век, в контекста на формообразуването, като синтез между абстракция и природни форми (биоморфизъм), върху скулптурните произведения на Боян Райнов

Изследването цели:

- да проучи, синтезира и даде теоретична информация, тясно свързана с конкретно изследвания проблем на пластическия език в примери на някои от най-ярките представители на модерната скулптура, чиито творчески дейности са станали образци за присъствие на биоморфната форма като основно изразно средство.

- да се посочат и дефинират връзките и влиянията на пластичната традиция на модернизма, в контекста на органичната абстракция, върху скулптурата на Боян Райнов. Да се сравнят общите им белези.

- Да изведе теоретична информация свързана с проблеми, засягащи скулптурата на Боян Райнов от гледна точка на използваните от него формообразуващи принципи.

Задачи на това изследване са:

- Да се разгледа скулптурата на основни течения от модернизма в западна Европа.

- Да се проучат и формулират нейните отличителни характеристики.

- Да се акцентира върху тези белези и характеристики, открити в модерната скулптура на ХХ век, свързани със синтеза между абстракция и природен образ.

- Да се разгледат споменатите по-горе белези от една страна като привнесени влияния и изобразителни похвати, а от друга - като асимилирани и спомагащи търсенето на индивидуални пластически резултати в творчеството на Боян Райнов.

Изследването, анализирането и преодоляването на различни нагласи по отношението на творчеството на Боян Райнов е един от ключовите проблеми поставен и решен в настоящия труд.

Мартин Трифонов ясно формулира и целите и задачите на своето изследване „Предмета на дисертацията си“. Цели и задачи на дисертацията, както и методите и подходите използвани по време на изследването.

Дисертацията разглежда методи и техники, които да бъдат приложими в художествените практики. Текстът е структуриран чрез съпоставки, тематично, като на места стриктната последователност се нарушава, за да може приоритетно да се изведат примери в съответната област. Използван е сравнителен анализ между художествените прояви - международния опит и практиките в България и чужбина.

В дисертацията както отбелязва Трифонов са включени: „Проучване на теоретичните източници, засягащи понятието биоморфизъм и витализъм. Разглеждат се и примери на скулптурата с биоморфни белези. В първата част се представят процесите на развитие на модерната скулптура, като се посочват някои течения в изкуството, при които се наблюдава засилено отношение към биоморфната форма. Във втората част на първа глава са представени концепциите от границата на XIX и XX век, послужили на модерните художници като отправна точка за изграждането на творчество с препратки към органичната форма. В третата част се разглежда дейността на някои от най-значимите за модерната епоха скулптори, допринесли в най-голяма степен за обособяването на формалния език на биоморфната скулптура. Прави се паралел и със скулптурата, реализирана след освобождението в България, както и след периода на Втората световна война. Посочват се примери от нея с подобни формални характеристики.“

Предложеният за становище дисертационен труд е фокусиран върху опита да се обобщи като модел за изследване една творческа ситуация в която „ биоморфното отношение към формата в модерната скулптура е явление, проследимо до някои от най-ранните творби на изкуството от тази вълнуваща епоха. Биоморфна форма откриваме в предизвикалите фурор за времето си произведения на Константин Брънкуш, по-късно в художествените експериментна дадаисти, а в последствие и в практиките на техните наследници – сюрреалистите, когато тя достигнала пика на своята популярност и влияние. По-късно, след края на Втората световна война, покрай влиянията на Сюрреализма зад океана, биоморфни белези започват да навлизат и в изкуството на американските живописци.“

В този смисъл работата по дисертацията се базира, върху един интердисциплинарен поглед към темата, като съчетава според мен “изкуствоведски, културологични, социологически и други гледни точки” и изследователски методи, като сравнителен анализ и въвежда и развива приложни понятия. Като цяло представеният за становище текст е научно плътен и в него читателят диша свободно следвайки логиката на изложение, той получава представата за един историографски, семиотичен и структуралистки подход.

Работата на докторанта по темата показва, че научноизследователския подход е основателен при изследването конкретния проблем.

Разработваната тема конкретизира следните приноси на дисертационния труд:

- ✓ Изследването проучва предпоставките, довели до обособяването на биоомфната тенденция в модерното изкуство
- ✓ Изследването дава теоретична информация, тясно свързана с пластическия език на някои от най-ярките представители на модерната скулптура, творческите разработки на които са се превърнали в образци, съдържащи биоморфната форма като основно изразно средство.
- ✓ Изследването отбелязва интересите на Боян Райнов, превърнали се в предпоставка за избора му на биоморфното като част от неговия формален речник.
- ✓ Изследването посочва и дефинира връзките и влиянията на пластичната традиция на модернизма, в контекста на биоморфния подход, върху скулптурата на Боян Райнов, сравнявайки общите им белези.
- ✓ Изследването разглежда споменатите по-горе белези от една страна като привнесени влияния и изобразителни похвати, а от друга – като асимилирани и спомагащи търсенето на индивидуални пластически резултати в творчеството на Боян Райнов.

Заклучение

Оценявам научните качества и приноси на дисертационния труд, неговата обществена, социална, научна и творческа значимост, личния принос на изследователя и практическата полезност и актуалност на изследвания проблем, предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на научна степен „Доктор“ на Мартин Филипов Трифонов по шифър 8.2. ИЗОБРАЗИТЕЛНИ ИЗКУСТВАТА

29.10.2021 г.
гр. София

.....
проф. д-р Борис Сергинов